

„Edinost“

izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdani na leto gld. 21.—
Za samo večerno izdanje 12.—
Za pol leta, četrlet in na mesec razmerno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč., večerne številke po 4 nvč.; ponedeljske zjutranje številke po 2 nvč., izven Trsta po 1 nvč., več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

4 nvč.

V edinosti je moč!

Oglasi

se računajo po vrstah v petito. Za večkratno naročilo s primernimi popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Ne frankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravištvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravištvo, odpravištvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinosti“ v Trstu.

Brzljavna in telefonična poročila.

(Novejše vesti.)

Dunaj 24. Kronske svet avstrijskih in ogerških ministrov pod predsedstvom Nj. Veličanstva cesarja je pričel ob 1. uri popoldne v dvorski palači ter je trajal do treh popol. Potem so se posvetovali avstrijski ministri. Ogerski ministri ostanejo še jutri na Dunaju.

Novi York 24. Brzljavka »New York Herald« javlja iz Manile, da pooblaščenec Filipinov ne sprejmejo niti enega predloga, stavljenega od Amerikancev, ampak da se nejevoljno povrnejo k Aguinaldu.

Pariz 24. (Zbornica.) Poslanec Millevoye hoče interpelirati o zadnjih izgradnjah v Grenoblu. Ministerski predsednik Dupuy izjavlja, da so zaprli ter postavili pred redarstveno sodišče več oseb ter zahteva, da se razprava odloži. To se je sklenilo s 374 proti 65 glasom.

Potem je pričela debata glede dogodkov v Algeriji. Socijalistični poslanec Rouanet strastno napada antisemite. Algirski posl. Morinand ga imenuje strahopetneža. (Velik nemir.) Novinar Papilland kriči proti Rouanetu: »Da, vi ste strahopetnež«. Predsednik je izpraznil oder, na katerem je stal Papilland.

Rim 24. Zagotavljajo, da je poslal Zanardelli podpredsedniku zbornice Palbertiju pismo, v katerem izjavlja, da smatra v sedanjih razmerah za svojo dolžnost, da odloži čast predsedništva komore.

Rim 24. Vredne naredbe v provinciji Sassari so provzročile, da so zaprli še devet oseb zaradi udeležitve v skrivnih družbah. Prišlo je do poboja med redarji in zločinci, v katerem so vjeli nadaljnjih osem oseb; tri osebe so mrtve. V obče vlada prepričanje, da provzročijo izdane naredbe v okrajih Nuovo in Ozieri normalne razmere, mir in varnost.

London 24. Listu »Times« javljajo dne 23. t. m. iz Pekinga: Tsungli-Yamen je dobil brzljavko britanskega poslanstva v Pekingu z obvestilom angleškega poslanika v Petrogradu, da je istemu ministru zunanjih stvari grof Muravijev zagotovil, da Rusija ni stavila nobene zahteve glede železnice iz Mandžurije v Peking, ampak je samo prijateljski prosila, naj kitajska vlada pravico do grajenja te železnice v slučaju, da bi se ruski podaniki zanje potegovali istim, dovoli načeloma. Ker Kitajci niti malone ne dvomijo o peremptorični naravi ruske zahteve, vzbuja angleška brzljavka smeh in zaničevanje.

Glasom brzljavke, došle istemu listu iz Šanghaja, javlja neki poluuradni kitajski list, da je vojaški guverner mandžurski Zizihar prosil za odpust iz službe, ker se v njemu podložnem ozemlju vidoma množijo ruske čete.

Zgodovinske črtice.

(Po Jos. Apih-ovi knjigi: Slovenci in 1848. leto.)

(Dalje.)

7. Ob 50-letnici narodnega življenja.

Z letom 1898. smo praznovali Slovenci petdesetletnico narodnega življenja. Pozabljen je bil naš narod do 1848. leta, zapadel je bil nadvladi mogočnega sosednega naroda, izbrisali so ga iz vrste »narodov«!

Silne ideje revolucije so raztegnile svoje kroge tudi v naše doline, vznemirile so tudi dotlej tiho življenje našega naroda in primorske narode, da je bil delati načrte za bodočo osnovo svojo na podlagi onih zmagovalnih idej.

Malokatero pomlad je pozdravilo zapadno- in srednje-evropsko človeštvo s takim navdušenjem, s tako neomejenimi nadami, kakor pomlad 1848. l. A ta pomlad ni prišla narodom, hrepenečim po svobodi, korakoma, ampak z zmagovalno elementarno silo — z revolucijo, ki je hipoma strla železne verige absolutizma. Slepici so šteli naš ubogi narod med mrljice, za ostalino siromaka so se pravdali trije mogotei-sosedje, a zbudil se je navidezni mrljč, ogrela je tudi njega čudotvorna toplota pomladanskega solnca, dvignil se je, prišel je na dan in jel tirjati tudi za-se pravico, da živi in diha med brati svojimi.

Pozno je Slovincem bila ura osvobojenja; nad tisoč let je bilo minolo, kar so bili izgubili politično samostanost. V teku tisočletja jih je bila zadevala izguba za izgubo; sosede so si prilastili polovico našega ozemlja, dedščine očetov, omejuje ozemlje, krče število naroda se nam pa krčili tudi pogoje narodnega bitja, politične samostanosti in samobitnega duševnega življenja. Od severa in juga, od iztoka in zahoda so nas dušili in tujčili ob straneh in v jedru. Ko nas je zbudilo leto 1848., šteli smo k večjemu še 1-3 milijona, pa še ta ostanek je bil razkosan in ohromljen.

Tako tužno nam opisuje naš zgodovinar življenje, — ne življenje, temveč spanje našega naroda. Človeku se mora kar krčiti srce, ko vidi, da je usoda zadela baš naš narod, da so ga tujei tlačili nad tisočletje. A ohromljeni in razkosani narod se je probudil, ustal je, in danes ne spi več, temveč živi. »Mi ustajamo!« je zaklical pesnik,

»Zatrli niste spečih,

Ne boste nas bedečih!«

Od dneva našega ustajanja je minolo jedva 50 let. In kako kratka je doba 50 let z ozirom na svet-sko-zgodovinski razvoj. Vendar pa se uverimo lahko, da je narod slovenski ukljub toliki množini ovir in mnogostranski pogojnosti svojega položaja dovršil tako ogromno delo da se sme poudariti ozirati na svojo 50-letnico! Le primerjaj, kje smo bili 1848. leta, kje pa smo danes!*) Tega napredka se mora radovati sleherni človekoljub in obžalovati samo to, da je politična borba, zaigrani narodni prepričanja poplavljeni nam neenljivo množino narodovih sil, odkar je narodnostno vprašanje, čegar rešitev se, žalibog, ljudem vidi dovršena stoprav tedaj, ko so dospeli do neomejenega gospodstva nad drugimi narodi, katerim je usoda odmerila manjšo žilavost za »boj na obstoj«. Pridejo-li zaslepljeni kmalo do pravega pojma »narodnosti« kakor kulturnega vprašanja, ki naj dviga narode do one solnečne višine, na kateri ni tekmovalja za gospodstvo?!

Razkosani smo bili, ko nas je zbudila revolucija. Da nam razkosanje ni bilo v korist, mislimo si lahko. V petdesetih letih je zjedini

*) Spominjam se tu vzklika nekega okoličanskega rodoljuba, ko je izvedel, da je Slovenec Ferjančič bil izbran prvim podpredsednikom v državnem zboru: »Ko bi bil pred dvajsetimi leti kedo drznil trditi, da bomo imeli Slovenci prvega podpredsednika v državnem zboru, kar hitro bi ga bili zaprli v norišnico, češ: temu se meša.

Slovenec sicer jeden jezik, a razkosani smo še dandanes. V Benečiji prebiva okoli 40.000 Slovencev, na Koroskem in na Štajarskem ječe pod nemško večino, pod nemškim nadvladjem, na Primorskem in v Istri pa ječe večina pod manjšino, ki ima nadvladje nad nami samo vsled krivično sestavljene volilne geometrije. Jedino na Kranjskem diha naš bratje nekoliko svobodneje, a tudi njih tlačí sistem, ki teži po jednoličnosti v državi — po germanizaciji. Že leta 1848. se je porodila želja, da bi se Slovenci zjedini v jedno upravno celoto. Da nismo dosegli tega v minolih 50 letih, radi tega ne obupajmo nikar, saj zgodovina nam pravi: »sangvinik opazuje morda nevoljno, da le polagoma dobivajo njemu najsvetejše ideje veljavo, kako se jim je boriti stoletja, predno jih človeštvo priznava kot umestne. A tak je tok zgodovine in kdor se hoče obvarovati bridkih prevar, naj ne zahteva, da drevo hitreje rase nego priroda more, sadeže njegove pa zasajaj, da se podvoji in potroji dobrodelni plod. Ako sedanji rod čita o načrtih, o nadah, ki so jih gojili pred 50 leti navdušeni rodoljubi in ako potem primerja, koliko je oni cvet obradil sadu, našteje sicer več prevar, nego uspehov, a tolažila ga bode misel, da »priroda ne dela skokov«, nego da napreduje strogo korakoma, da pa zdaj vendar uživamo nekaj sadu trudov onih let. Zročemu te vspehe bode klicala Slovincu povest o minulosti »Carpe diem« in budila ga k delu.

S tem zaključujem ta odstavek s pripombo, da smo se primorski Slovenci najintenzivneje spominjali dogodkov leta 1848. — saj dogodki minolih dveh let pričajo najbolje o tem. Pred 50 leti smo že bili izbrisani iz vrste narodov, a ob petdesetletnici se nas je spomnil laški minister za vnane stvari v Rimu, ki je zagrešil nečuvni vsklik: »Nj. veličanstvo, naš zaveznik se je sam potrudil, da bodo strogo kaznovani izgrezniki«. — Tudi mi smo slavili petdesetletnico — pomladi narodov!

(Pride še.)

DOPIS.

S Pomjaniščine, 23. maja 1899. (Izv. dopis.) V seji dež. zbora istrskega dne 18. maja je interpeloval poslanec Scampicchio o baje »nedostojnem vedenju« učitelja iz Šmarji pri Kopru. Omenjal je: kako je isti, ne da bi bil dobil kakovo dovoljenje od kompetentne oblasti, ponudil šolsko dvorano za shod pol. društva »Edinost«; da so šolske klopi bile čez noč na poti; da je moral naslednjega dne po shodu znasati sam šolske klopi v šolo, z čemer da je zamudil dve uri pouka; da mu je šolska soba sredstvo za propagando slovenskega jezika; da o pouku prezira deco italijanskih starišev, ter da kaznuje te poslednje, ako ne pošiljajo v šolo; da se je udeležil dveh shodov v Šmarji in Koštaboni itd.

Ta interpelacija se je predložila e. kr. namestništvu. Ves ta majni evet, ta običajni disharmonični preludij proti učiteljem ob vsakokratnih volitvah, je prišel v deželni zbor po inicijativi poznaneega absolutnega poglavarja občine Pomjan. Znano je, kako omenjenemu renegatu — vzlie temu, da si je ustrojil občino po svoji želji — smrdje bližajoče se občinske volitve! In sedaj išče v maščevanju nad učiteljem leka za rane, ki se mu težko zacelijo več. Naš učitelj bo odgovarjal

prav lahko na eventuelno informacijo njega više oblasti.

Kar se tiče dovoljenja prostora za shod pol. društva »Edinost«, je stvar itak že rešena, kajti okrajni glavar priznava sam, da je dovolil prostor tuk, g. župniku. Da so bile šolske klopi na cesti, to so same izmišljotine drzeča; klopi so bile na župnijskem dvorišču pod streho. Ravno tako je nesramna laž, da je učitelj zamudil dve uri pouka. Za jutranji pouk so namreč zadostovale klopi, ki so bile tudi na dan shoda ostale v šolski dvorani. Popoldne do jedne ure pa so bile vse klopi na prejšnjem prostoru.

Nekaj resnice pa vendar tiči v oni tožbi; kar je resnica, to moramo priznati. Res je, res, prav res, da se učitelj namreč malo meni za otroke italijanskih starišev. Ne meni se, ker italijanskih otrok v Šmarjah — sploh ni!! Kje pa so v Šmarjah Italijani?! Oprostite, jeden pa vendar-le! Ta je Krnjel, čegar sinova sta menda že prestara za šolo, kajti najmlajšemu je tam okolo — štiri-desetih! Za te otroke se seveda učitelj ne briga! Ostali vaščani pa so vsi čisti Slovenci!

Da se je naš učitelj udeležil obeh shodov, tega ne tajimo, a udeležili so se ju tudi drugi učitelji — vsi pa le kakor tihi poslušalci. Oni se niso udeležili nikake agitacije in prav dostojno so se vedli, kajti najhudobnejši odpadnik ne more izustiti proti njim kaj krivega. A Italijani jim hočejo kratiti še to bomo mrvice pravice in svobode državljanov!

Komaj se je ubogi učitelj ravnokar rešil jedne tožbe, že mu visi nad glavo drugi Damoklejev meč.

Pričakujemo iz dež. zbora še druge interpe-lacije, tičeče se kmeta Antona Glavine, ki je na shodu v Koštoboni dolžil pomjanske mogotee radi nekih nepravilnih pobotnic. Ker so provzročili raz-deljenima občinama dvojne stroške, kesajo se (iro-nija!) silno in vest jim ne daje spati, zato hočejo za odškodnino priklopiti občini Marezige bližnji — štiri ure oddaljeni vasi Gradina in Topolovac. Ravno na ta način opomorejo občini Šmarje s tem, da jej priklope nekatere vasi, pripadajoče dosedaj k občini piranski in izolanski. Ako niso to vne-novpijoče hudobije, potem se morata beseda hu-dobija in sploh vsaki to besedo namestujoči izraz izključiti iz slovarjev.

Politični pregled.

TRST, 25. maja 1899.

K posvetovanju hrvatsko-slovenskih poslancev piše »Slovenec«:

»Kar so mogli poslanci skleniti, je gotovo le to, da vstrajajo pri sedanji desnici, ki pa se ne sme istovetiti z vlado, katera v zadnjem času popolnem prezira slovenske zahteve. In kar se tiče jezikovnega zakona, je to že stara slovenska zahteva, toda edino le s pogo-jem, da tak zakon velja za vse kronovine, a ne samo za Češko.«

K temu le kratko vprašanje: Kaj pa potem, če se uverijo naši poslanci, da hoče desnica brez-pogojno podpirati isto vlado, »katera v zad-njem času popolnem prezira slovenske zahteve«? Tu pa se že raje strinjamo z nado, ki jo izraža današnja »Naša Sloga«, nado, da je posl. Povše dobil jasnih in gotovih napotkov in pogojev, katere naj predloži gg. v eksekutivnem od-odboru desnice. Tem predlogom in pogojem mora ustreči sedanja večina. Ako se to ne zgodi, — tako zaključuje »Naša Sloga« — dvomimo zelo, da bi kdo izmed slovenskih in hrvatskih poslancev še na-dalje hotel vleči voz, pod katerega kolesi naj bi izpustili svojo dušo Hrvatje in Slovenci v Primorju!

Eksekutivni odbor desnice je imel danes sejo. Iz jugoslovanske »Zveze« so se je udeležili: Povše, Ferjančič in Barwinski.

Danes se je torej sešel eksekutivni odbor desnice, parkrat že napovedani in zopet odpovedani. Eksekutivnemu odboru desnice privedajo sedaj po-membnost parlamenta v malem. Umevno je, da prijatelj in nasprotnik pričakujeta sklepov, ki ute-gnejo težko past na tehnično bodočih dogodkov v političnem življenju Avstrije in odločiti tudi o usodi sedanje vlade. K temu so se pridružili še razburjenje vsled groznega atentata Nemecev na

pravo in obstojne pogoje večine državljanov in poročila o popolnem neuspehu pogajanj med obema vladama za obnovenje pogodbe. Torej je netiva dovolj, da je vse javno menenje mrzlično razbur-jeno in da je občutek splošen, da se bližamo kri-zam v državi. O pogajanjih za pogodbo slikajo da-našnja poročila istotako črno v črno kakor včeraj. Szell da je prišel na Dunaj s trdnim sklepom, da ne odneha ni za pičico, a tudi avstrijski ministri — v svesti si, da je pravo na njihovi strani — da ne mislijo odnehati ni za las, niti ako bi jim prišel apel od krone, ker hočejo raje odstopiti. Zlasti minister Kaizl da se upira neopravičljivim pretenzijam Madjarov, ki gredo za tem, da bi našo polovico države spravili v popolno zavisnost od Ogerske. V včerajšnjem kronskem svetu pa vendar še ni prišlo do odločitve, kar bi značilo, da najviši krogi hočejo še ponoviti poskuse za kako spora-zumljenje. Poročila zatrjujejo slednjič, da največe težave provzročajo pogajanja radi avstro-ogerske banke. Ogrji zahtevajo namreč — kakor smo že povdarjali večkrat — da bi se carinska in trgo-vinska zveza podaljšala le za 5 let — v letu 1904 bi se torej Ogerska eventuelno ločila od Avstrije v carinarskem pogledu —, ukupnost banke pa naj bi se vendar določila za 10 let! To pa bi bil nez-misel, da bi dve gospodarski ločeni deželi imeli ukupno banko in ukupno denarno vrednost. Temu se upira avstrijska vlada po vsej pravici in ima na svoji strani tudi vse javno menenje, izvemši morda kakega čifuta, ki itak ni Avstrijec, ampak jedino le — čifut.

Narodno-politiške zahteve Nemecev.

Slična gorostasnost, kakor za Štajersko, ako ne še huja, je to, ker zahtevajo Nemei za Koroško. Poleg tega, da bodi nemščina povsodi na Koroškem deželni jezik, slovenščina pa ne, je še zahteva, da tudi vnanji uradni jezik državnih oblasti bodi tudi v mešanih krajih le nemški! Značilno je, kar zahtevajo o ulogah, ki so se uložile na sodiščih v mešanih krajih, v stvari, o kateri treba obvestiti stranke dveh narodnosti. Ako je bila uloga spisana v slovenskem jeziku, tedaj jo je rešiti nemški in slovenski; če pa je bila taka uloga sestavljena nemški, pa naj bo rešitev — samo nemška! Zemljiško in druge javne knjige je voditi le nemški! Druga gorostasnost: slovenska razprava v prepornih stvareh je dopustna le tedaj, ako ne pri-govarja nobena stranka. Torej denimo, da je na razpravi 20 Slovencev in le jeden Nemeec, ki pri-govarja slovenščini, pa bi moralo vseh 20 Sloven-cev govoriti nemški. Ni-li divna ta nemška pravičenost?! Pa še v takih slučajih, ko se je vršila razprava slovenski, morajo biti zapisniki in sodba — nemški! V kazenskih stvareh je slovenščina dopuščena le v ustnem občeivanju strank z sodni-kom. Porotne razprave morajo biti le nemške. Če kdo ne zna nemški, naj pomaga predsednik sodišča. Zastopniki strank morajo govoriti le nemški v ci-vilnih in kazenskih stvareh. V mešanih okrajih zadošča, da na okrajnem sodišču le jeden uradnik zna slovenski, ali pa »v deželi navadno slo-vensko narečje«, od notarjev pa ni smeti zahtevati, da morajo znati slovenski. Notranji in vnanji jezik avtonomnih oblasti doli do občin je le nemški. Pouk na ljudskih šolah v nemških krajih je le nemški, v mešanih dvojezični, v čisto sloven-skih krajih pa slovenski le tedaj, če se dve tretjini prebivalcev izrečejo za to. Druge više šole morajo biti samo nemške. V viših razredih tudi dvojezič-nih šol je veronauk poučevati — v nemškem je-ziku. Jezik deželnega kulturnega sveta, ki naj bi vendar poučeval kmete obeh narodnosti, mora biti seveda tudi le nemški. Glede poslovanja višega de-želnega sodišča v Gradeu, kateremu je podrejena tudi Koroška, naj veljajo ista krvavo žaljiva dolo-čila kakor za štajerske Slovence, to je: više de-želno sodišče mora prezirati slovensko prebivalstvo Koroške in Štajerske!

Gledé Štajerske in Koroške so torej nemške zahteve kup krivice in nasilja in vrhu tega kupa pa še zasramovanje: iz Slovencev bi hoteli ustva-riti helote, brezpravne sužnje.

A kaj še le glede P r i m o r s k e! Tu je pro-gram Nemecev lakonično — brutalen in tiranski. Tu niti ne govori več o nas, tu so veliko večino prebivalstva jednostavno zbrisali z zemljevida, tu so se zastopniki herrenvolka jednostavno pokazali rodod — narodnih in političnih Neronov.

(Pride še.)

Novinski glasovi o programu Nemecev.

Tudi poljski listi, v kolikor so avtoritativni in iz-ražajo menenje merodajnih poljskih parlamentarcev, pišejo najostreje proti zahtevam Nemecev. Tako piše n. p. Dziennik poljski: »Konečna svrha av-strijskih Tevtonov je jednostavna preosnova avstro-ogerske monarhije v fevd cesarske krone nemške. Slovanska večina je izzvana na najnesramnejši na-čin. Iz vsake besede sili domišljavost političnega pustolavca, pa tudi požrešnost požigalec, ki se hoče okoristiti ob nerodnosti hišnega gospodarja in pro-vzroča požar, da bi si polastil kolikor le mogoče dragocenosti. V povdarjanju literarne in zgodovin-ske ukupnosti nemško-avstrijskih in visokih šol v nemški državi je vele izdaja. To je pojav proti svetemu duhu, ako se hoče od njega, da bodi ob zvršetku XIX. stoletja — agent »posredovalnega jezika«. V oči-gled narodno-politiškim zahtevam Nemecev se morajo Poljaki držati strogo adrese večine.

Osemdesetletnica kraljice Viktorije.

Poročila iz Londona javljajo, da se je osemdeset-letnica angležke kraljice Viktorije obhajala na sve-čan način po vsej deželi. V katedrali sv. Pavla v Westminsteri opatiji in po cerkvah v provin-cijah so bile božje službe. Javna poslopja so bila bogato odičena z zastavami.

Z Dunaja poročajo: Cesar je obiskal o po-ludne britanskega poslanika, Rumbolda. Cesar je bil v uniformi svojega angleškega dragonskega polka. Izrazil je poslaniku svoje želje ob osemde-setletnici kraljice Viktorije. — Predpoludne je bila na angleškem poslaništvu, ki je bilo svečano odičeno, božja služba, katere sta se udeležila an-gleški poslanik s soprogo, mnogo gostov in členov angležke kolonije.

Domače vesti.

Odbor pol. društva »Edinost« bo imel jutri zvečer ob 7. in pol uri jako važno sejo.

Tržaški mestni svet. Sinoči je bila XII. javna seja tržaškega mestnega sveta. Predsedoval je župan dr. Dompieri, vlado je zastopal namest-niški svetnik, Viljelm vit. Jettmar. Prisotnih je bilo 39 svetnikov.

Po prečitaniu in odobrenju zapisnika zadnje seje je župan priobčil, da je tudi minister-stvo odbilo rekurz glede spominske plošče o znanem protestnem shodu ter da sedaj mestna delegacija uložil utok na upravno in državno sodišče.

Prečitano se je pismo 2. podpredsednika G. A. Benussija, s katerim odlaga členstvo odseka za dobavo vode. Obololu svetniku Rascovichu so izrazili sočutje.

V glavni razpravi o predlogu delegacije glede zidanja norišnice za Trst in Istro je svetnik dr. Gairinger napadal načrt dr. Lorenzuttija, vo-ditelja mestnega stavbinskega urada, zlasti iz finan-cijalnih ozirov ter je predlagal, da se naloži dele-gaciji, da v kratkem roku stavi nove predloge, v katerih naj se znatno skrajšajo stroški. Svet. Turek in Vivante sta se mu pridružila. Dr. Mazarona je branil načrt stavbinskega urada ter je navajal vzroke, zakaj se je izrekel za istega tudi zdravstveni odsek.

Dr. Lorenzutti je skušal dokazati, da vprašavni načrt popolnoma odgovarja določenemu pro-gramu. Dr. Costantini je opazal, da se je tem načrtu mislilo tudi na potrebe bodočnosti ter da bo razven države tudi Istra prispevala k stroškom. Ko so se govorili dr. Mazarona, poročevalce Pa-rovcl in dr. Gairinger, kateremu je na nove pri-govore odgovarjal dr. Mazarona ter se je izrazil dr. Spadoni, da bo glasoval za načrt, prešli so k glasovanju, na katerem je Gairingerov predlog ostal v manjšini. Sprejeti so bili predlogi delega-cije, da se izvede načrt dr. Lorenzuttija, da se porabi v to svrhu največ 1,656.000 gld. in da se izvršitev poveri municipalni delegaciji z nalogom, da vsprejme zagotovljene prispevke.

Ob 9. uri 10 min. se je seja zaključila.

Društvo slov. odvetniških in notarskih uradnikov se sedežem v Celji je priredilo svoj občni zbor ter zajedno I. skupine »za Trst in okolico« dne 21. t. m. v prostorih »Delal. pod-pornega društva« v Trstu. Vlado je zastopal viši komisar Baclier, odposlanca društvenega odbora v

Celji sta bila gg. podpredsednik A. Pere in I. Korošec; na dalje so bili navzoči gg.: dr. Edvard Slavik, kazenski branitelj in koncipijent pri g. dr. G. Gregorin-u, gēna, Zofka Kveder, kakor zastopnica odvetniških uradnic, g. tovariš Baša iz Podgrada (Istra), ter večina udov tržiške skupine. Društveni podpredsednik A. Pere je otvoril zborovanje s kratkim jednatim pozdravom, došlim tovarišem izrekši svoje veselje, da se ravno ob jezikovnih mejah, kjer se bije najhujši narodni boj, t.j. v Celji in v Trstu, ne pozablja tudi na stanovske koristi.

Predsednikom shodu je bil na to izvoljen tovariš Florijan Grejan, Janko Trošt podpredsednikom in S. Korošec zapisnikarjem.

Prvi se je oglašil za besedo tovariš Baša iz Podgrada (Istra). Naglašal je, da Slovenci in Hrvatje stojimo v narodnem boju vedno kakor jedna falanga; a tudi v stanovskem in gospodarskem oziru naj se čutimo solidarne! Preilagal je, naj društvo razširi svoj delokrog tudi na brate Hrvate, ne le v Istri, ampak tudi v Dalmaciji.

Tovariš Korošec je povdarjal, da to spada v občni zbor, ter je obljubil, da bo najtopleje priporočal ta predlog.

K poročilu o organizaciji je govoril tovariš Grejan iz Trsta. Povdarjal je najprej, kako vsi delavski stanovi iščejo rešitve v organizaciji, razlagal je — z obzirom na to, da posamezne točke načrta organizacije bode društveno glasilo razpravljalo temeljito — historično važnost organizacije, stanovske boje, enakost v položaju in smotrih s položajem delavskih stanov dandanes in posebno zasebnih uradnikov. Priporočal je le-tem, naj bodo zjedineni, da pridejo do primerne socialnega in materialnega položaja.

Nobenega tovarišev naj ne moti to, da je društvo še mlado in ne more še prinašati sadu. Ako vsakdo stori svojo dolžnost, pokaže organizacija kmalu, kaj da premore. Zaključil je z besedami Koseskega: »Truda in dela ne strahite se. Zakon nature je tak, da iz malega raste veliko».

Ker je bil tovariš Trošt radi vojaških vaj zadržan poročati o nedeljskem počitku, spregovoril je o tem predmetu tovariš A. Pere, ter je izvajal, da nedeljski počitek je ne le v interesu delavca, ampak tudi delodajalca.

Ker je bil poročevalec o točki »Ženska kakor pisar« zadržan po nepriliki, oglasila se je gēna. Zofka Kveder k besedi. Izvajala je, da tudi ženski spol hoče dandanes delovati kakor možki, pozdravljala je našo organizacijo kakor zvezdo boljše prihodnosti ter obžalovala, da društvo ni dovolilo v vsprejemanje odvetniških in notarskih uradnic.

Tovariš Korošec iz Celja je izjavil v društvenem imenu, da je to pomota, ter da sta pristop in delovanje v društvu dovoljen tudi tovarišicam uradnicam, ter da je v tem obziru društveno poročilo bilo pomanjkljivo.

Na to je podpredsednik Pere zaključil zborovanje izrekši tovarišem zahvalo za podporo in zanimanje na razpravah.

Jezikovna ravnopravnost? Od delavske zavarovalnice za slučaj nezgod za Trst, Primorje, Kranjsko in Dalmacijo v Trstu je prejelo županstvo v Podgradu italijanski dopis. Vrnilo je istega s povabilom, naj se mu dopisuje v slovenskem ali hrvaškem jeziku.

Ravnateljstvo zavarovalnice je doposlalo na to županstvu dopis v pravilni slovenščini in s slovenskim uradnim pečatom in županstvo je rešilo istega takoj.

Zavarovalnično ravnateljstvo zavzema torej stališče, da treba poskusiti najprej z italijanščino in ako to ne gre, da treba pokazati, da slovenščina vendar ni enakoveljavna. Kajti slovenski dopis je pisan na nemški tiskarnici.

C. k. davčna administracija v Trstu pa ni še dospela niti do tega stališča. Z italijanskim dopisom je naprosila imenovano županstvo, naj bi priloženi, Hrvatui namenjeni italijanski plačilni nalog dostavilo in vrnilo italijansko dostavnico. Županstvo pa je vrnilo vse ukup z enakim povabilom, kakor rečeni zavarovalnici.

In e. k. davčna administracija tržiška?

Ta je doposlala županstvu zopet isti italijanski plačilni nalog z isto italijansko dostavnico — z nemškim dopisom, da-si nemški niti deželni jezik ni!

Županstvo je na to vse spise predložilo e. k. finančnemu vodstvu v nadi, da to pouči e. k. davčno administracijo, kake dolžnosti ima.

Na dopisu je podpisan Kuhacevich, baje brat bivšega sodnika podgradskega, kateri se je podpisoval Kuhacevič.

To sta dva drastična dokaza o neznosnih jezikovnih razmerah v Primorju. Na Dunaju pa poročajo: vsaj vam je zagotovljena enakopravnost!

Hvala lepa za tako zagotovilo — naj bi odgovorili naši poslanci in obrnili vladi hrbet.

»Slovanska čitalnica« v Trstu bo imela v soboto dne 27. t. m. ob osmi uri zvečer svoje letno občno zborovanje. Glavni točki dnevnega reda bosti:

1. poročilo starega odbora o svojem poslovanju;
2. izvolitev novega odbora.

V **Št. Peter na Kranjskem** je došel dne 22. zvečer peš iz Trsta 11-letni deček z imenom — kakor je izjavil sam — Edmund Štern. Deček je šibke postave in suhljatega obraza. Oblečen je v sivočrne hlače in nosi čepico. Ume slovenski, laški in nemški. Če morda kdo v Trstu pogreša tega dečka, naj povpraša na županstvu v Št. Petru.

Iz Škocijana nam pišejo dne 24. majnika: Dne 22. t. m. bila je Škocijanska jama sijajno razsvetljena. Došlo je razun Tržačanov, ki so imeli svoj zaseben vlak, obiskovalcev iz Ljubljane, Gorice ter iz vseh strani Avstrije in Nemčije. Slovencev je bilo pa malo in lahko rečem, da je izmed 600 obiskovalcev bilo komaj 50 Slovencev. To je žalostno, da se Slovenci tako malo zanimajo za to naravno čudo, kakor je škocijanska jama, ki je gotovo edino slično čudo na vsem svetu. — Smelo trdim, da je Škocijan Nemeem, Angležem in Francozom bolj znan, nego našim bližnjim Slovincem, kajti tuji prihajajo kar trumoma vsak dan sem, a pristnega Slovenca vidiš le redko kedaj. Iz gotovega vira tudi vem, da je letos obiskalo jamo več Rusov in Čehov, nego pa Slovencev. — Ne da bi hotel reči, da je naša jama lepša nego postonjska ali kaka druga; o tem ne govorim, ali spomeniti hočem, da je škocijanska jama vse kaj drugega, t. j. neke druge vrste vilenje, ki ima že od zunaj, predno si prišel do podzemeljskih vhodov, toliko krasote in zanimivosti, kakoršnih si ne moreš domisljevati, dokler ne gledaš z lastnimi očmi. —

Kedor Slovencev še ni videl škocijanskih votlin, naj pride si jih ogledat in videl bo, kake krasne bisere in čudesa hrani naša lepa slovenska domovina. Iz Divače prideš peš po zaznamovani krajši poti v 1/2 uri do Matavuna pri Škocijanu, kjer se nahaja vhod v jamo. —

Osebnodohodarina. Dne 23. t. m. so pričele razprave cenilne komisije za osebno dohodarino za cenitveni okraj tržiška okolica in dne 24. t. m. razprave komisije za cenitveni okraj mesto tržiško za leto 1899. in sicer pod predsedstvom višega finančnega svetnika Kuhacevicha. Predsednik je otvoril sejo z nagovorom, v katerem se je skliceval na težko delo prve prireditve, na vspodbudke, došle iz krogov davčnih obvezancev, na skušnje, dobljene na komisijah razpravah za prvo upravno leto in na material, pripravljen v vrsti sej odbora, in si je izprosil od členov komisije izdatno sodelovanje in pomoč, da se omogoči izvrševanje, ki se bo čim dalje bolj bližalo načelom in duhu novega zakona o osebnem davku.

Po statističnem predločenju od strani člena, višega davčnega nadzornika Laha, o vspehu prireditve lanskega leta so prešli v meritorni komisijko razpravo.

Kuga. S parnikom »Bohemia« ki je prispel včeraj zjutraj iz Aleksandrije v Trst, je prispelo 160 potnikov. Vse potnike kakor tudi moštvo parnika so zdravniki strogo preiskali. Vse je bilo zdravo. Ob eni popoldne je dobila ladija takozvano »libera prateria« ter je izkrenala potnike v svobodni luki.

Iz Aleksandrije javljajo, da sta se tam dogodila dva nova slučaja kuge, skupaj torej od predvčeraj štirje slučaji.

Iz Hongkonga poročajo: Kuga se širi. Od početka maja meseca je zbolelo 313 oseb, od katerih jih je umrlo 254.

Poškodba. Voz s peskom se je prevrnil na 13-letnega Justa Benazza, kovaškega učenca iz ulice Beecherie ter ga poškodoval na večih mestih.

To se je zgodilo včeraj popoldne na pomolu sv. Karola. Dr. Fonda je dečku pomagal ter ga je dal spraviti na njegovo stanovanje.

Iz-pred naših sodišč. V torek jutro se je vršila na tuk. deželnem sodišču kazenska razprava proti 26-letnemu Ivanu Spetzu radi javnega nasilstva po nevarni pretaji. »Živel« je namreč z neko Elizo Troger, a ko ga je zapustila, jej je vsled ljubosumnosti grozil z besedami: »vidite, danes bom še v ječi«. Izgovarjal se je, da ne ve, kaj je rekel onega dne, ker je bil vinjen. Priče pa so izključile, da bi bil pijan, vsled česar so ga obsodili v trinajstmesečno ječo.

— Istega dne se je branil ravno tam radi javnega nasilstva po izsiljevanju 40-letni tesar Josip Calligaris iz Pirana, ki je nekaj časa delal pri tvrdki Alfred Cesare. Ko je bil odpuščen, je zahteval denarja od bivšega gospodarja ter mu je v dotičnih pismih pretil ponovno. Ker je nadaljeval te pretnje tudi proti tretjim osebam, je Cesare prijavil stvar policiji. Ker sti pa tudi mati in sestra obtoženeza izjavili, da je isti pretil na nedvomen način, da bivšega gospodarja ubije ali ustrelji, je sodišče obsodilo Jožeta v šestmesečno ječo.

— Dne 18. marea t. l. po noči so odnesli tatovi iz skladišča tvrdke Julija Pollak 3 vreče kave v vrednosti 180 gld., nekaj dni pozneje pa iz gostilnice »Antica Segesta« 12 gld. drobiža. Nadzornik Varidovich je zasledil te tičke, ki so: Fran Cossel, ki je že radi ropa »odslužil« 10 let ječe, 20-letni R. Safuta, ki je še novinec v tej stroki, in Viljelm Potočnik, ki ima vsega 21 let ječe za seboj. Soobtožena sta bila tudi trgovca Anton Furlan in Anton Štrukelj, ker sta kupila ono kavo. Cossel je bil obsojen v 2 leti, Safuta v 6 mesecev, trgovca pa vsaki v 3 mesece ječe; Potočniku pa se ni moglo dokazati ničesar ter je bil obsojen le zavoljo prestopka policijskih naredeb v 14 dni zapora.

Znake blaznosti je kazal 34-letni krošnjar Ferdinand Pahor iz ulice delle scuole israelitiche, vsled česar so ga včeraj ob 7. uri zvečer spravili v opazovalnico tuk. bolnišnice.

Samomor. Fran Panica, kočijaž iz Hrvaške, se je včeraj ob petih zjutraj vstrelil iz revolverja dvakrat v prsa in enkrat v glavo. Ostal je mrtev na mestu. Zimolo ga je spravil v mrtvašnico k sv. Justu.

Ona lahkožlika, o katere samomoru smo sporočili predvčerajšnjem; je bila 22-letna K. Vizjak iz Plešovice na Hrvaškem. Pred leti, skoraj še otrok, je zapustila rojstni kraj, služila v Zagrebu in v drugih mestih ter julija meseca 1897. prišla v Trst, kjer so jo zvalili v neko zloglasno hišo starega mesta. Tam je bila nekoliko časa; potem se je nastanila v ulici Solitario, kjer se je v lepo deklico zaljubil neki mladenič. Malo časa je od tega, da so postajali čuti mladega moža nasproti Katarini hladnejši; prišel je celo ter zahteval od nje, da mu vrne prstan, katerega ji je bil podaril v spomin.

Zaloga in tovarna

pohištva vsake vrste

od

Alessandro Levi Minzi v Trstu.

Piazza Rosario šte. 2.

(šolsko poslopje).

Bogat izbor v tapetarijah, zrealih in slikah. Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo.

Cene brez konkurence.

Predmeti postavijo se na brod ali železnico, brez da bi se za to kaj zaračunalo.

Velika zaloga

solidnega pohištva in tapecarij

od

Viljelma Dalla Torre v Trstu

Trg S. Giovanni hiš. šte. 5 (hiša Diana).

Absolutno konkurenčne cene.

Moje pohištvo donese srečo!

To jo je bolelo tako, da je sklenila napraviti kose svojemu nesrečnemu in nečastnemu življenju. In ta namen je izvršila predvčeraj.

Različne vesti.

Delavsko gibanje. Iz Nahoda javljajo dne 24. t. m.: Štrajk v Upicah in Hromovu je neizpremenjen. Le malo delavcev se je (v varstvu orožnikov) povrnilo na delo.

Iz Kopenhaga javljajo: Sklep društev delodajalcev od dne 19. t. m., da se ustavi delo na stavbinih podjetjih in v železni obrti vse Danske, je stopil v veljavo z današnjim dnem.

Razlet. V vojaški delavnici v Kopenhagu je dne 23. t. m. ob 1/2 7. uri o polnjenju granat nastala strašna eksplozija; sedem delavcev je mrtvih, en podčastnik in dva delavca sta težko ranjena. Poslopje je porušeno do cela.

Štirinajst oseb utonilo. Kakor javljajo iz Straubinga, se je dne 22. t. m. zvečer na brodu čez Donavo utrgala vrv, vsled česar se je prevrnil čoln, ter se je potopilo 14 oseb.

Brzjav med Kitajem in Sibirijo. Sedanja brzjavna zveza med Kitajem in Evropo, ki vodi deloma pod morjem, deloma preko britansko-azijskih kolonij, je zelo dolgotrajna in nerodna. Ob priliki zidanja sibirskje železnice, pa se je sklenil dogovor, da se napravi brzjavna proga iz Pekinga preko Vladivostoka v Rusijo, torej mnogo krajša, nadzemna zveza.

Brzjavna in telefonična poročila. (Zadnje vesti.)

Koper 25. (Deželni zbor). Navzočih je bilo 19 italijanskih poslancev. Po daljši razpravi se je vsprejel zakonski načrt, s katerim se spreminjajo nekatera določila zakona od 19. marca 1874 o mirovinah občinskih zdravnikov in njihov udov in sirot. Vladni zastopnik je odgovoril na interpelacijo posl. Bartolija radi nezakonitosti, ki so se baje vršile na občinskih volitvah v Višnjaju, da rečene volitve so se — razveljavile.

Na interpelacijo Scampicchio radi občinske doklade za hrvatsko šolo na Humu je vladni zastopnik tudi odgovoril tako, kakor je gotovo želel interpelant. In vendar je baje res, da vlada proganja Italijane. Prihodnja seja bo jutri.

Dunaj 25. Danes je bilo novo posvetovanje med grofom Thunom in Szellom, izginila pa je menda vsaka nada do sporazumljenja. O odstopu grofa Thuna se govori kakor o gotovi stvari.

Dunaj 25. Danes so zborovali izvrševalni odbori češkega in kluba čeških veleposestnikov (ukupno), poljskega kluba in »Slovanske kršćansko-narodne zveze«. Za popoldne pa je sklican izvrševalni odbor desnice.

Dunaj 25. Cesar je vsprejel danes ministrapredsednika grofa Thuna in potem ministrapredsednika ogerskega Szella. Glasom »Budapester Correspondenz« stojimo neposredno pred odločitvijo v nagodbenem vprašanju. Zato je ministerski predsednik ogerski odložil svoj odhod v Budimpešto.

Madrid 25. Castellar je nevarno obolel.

Atene 25. Prestolonaslednik in soproga sta odpotovala v Benetke, Frankobrod in Berlin.

Priznana najboljši z važnimi patentiranimi novostmi lastne iznajdbe tehnično dovršeni

glasovirji

dobe se najbolje in najceneje direktno pri tovarnarju

Henriku Bremitz

o. kr. dvornemu zalagatelju,

Trst — Borzni trg številka 9 — Trst

Ilustrirani katalogi na zahtevanje franco.

Išče se mladenič.

Kakor vajenee išče se inteligenten okoli 15 let star mladenič iz dežele. Isti dobiva v štiriletni učni dobi potrebno stanovanje, hrano in obleko, vrhu tega dobijo zadnje leto njegovi stariši po 1 gld. vsaki teden. Pogodba se sklene po preteku 1 meseca.

Pomladansko zdravljene.

ZDRAVLJENJE KRVI

Čaj „Tisočerni cvet“ (Millefiori).

Čisti kri ter je izvrstno sredstvo proti onim slučajem, če peče v želodcu, kakor proti slabemu prebavljanju in hemoroidam. — Jeden omot za ozdravljenje stane 50 novč. ter se dobiva v odlikovani lekarni PRAXMARER „Ai due Mori“ v TRSTU, veliki trg.

Tudi za 55 novč. v markah dopolnje se franko.

„Hotel Nazionale“

v Trstu, Via Vienna št. 4

nahaja se v bližini kolodvora južne železnice pristanišč, poštne in brzojavne urada ter je popolnoma obnovljen. Sobe elegantne vse v I. nadstr.

Cena od 60 novč. naprej.

V pritličju nahaja se tudi „Restaurant Nazionale“ elegantno opremljen, preskrbljen vedno in ob vsakej uri s gorkimi in mrzlimi jedili. Toči se: fino plzensko pivo in Culmbach-ovo črno pivo, najbolje dalmatinsko „Apolo di Lissa“ in istrsko vino ter razna vina v boteljkah, vse po zmernih cenah.

Lastnik je slovan-dalmatinec. Govori se slovenski in hrvatski.

Naslanja se na geslo: „Svoji k svojim“ priporoča se slavnemu občinstvu slovenskemu in hrvatskemu za obilen obisk

Josip Serdarović,
lastnik.

Zaloga šivalnih strojev „Singer“.

Podpisani ima v svoji zalogi navedene šivalne stroje po najnižjih cenah.

Stroj „Singer“ I. vrste 32 gld.

Daje tudi na mesečne obroke po 3 gld.

Anton Cerkenik,

Via Media št. 6, Trst.

Zanimiv oglas kolesarjem!

kolo iz tovarne

Johann Puch iz Gradca

ustanovitelja industrije za kolesa,

je najbolje kolo sveta

L. Colobig v Trstu,

Via del Torrente številka 10.

Jedini in glavni zastopnik za:

Trst, Primorsko in Dalmacijo.

Pri moji tvrdki

Našemu sl. občinstvu!

Podpisani naznanjam, da imam v ulici Conti št. 2 dobro urejeno in z vsem potrebnim kakor moko, sladčicami itd. založeno

pekarno.

Kruh pečem po 3 krat na dan ter ga pošiljam na zahtevo na dom. — Sprejemam tudi domače testo v peko.

Z vsem spoštovanjem

Ivan Pahor.

„AGRICOL“

Patent T. 49/1008.

Privilegovano mehko kalijsko milo za uničevanje mrčesov

raztopljivo v mrzli vodi, v raznih krajih Trentina, Istre, Goriške in pri t. k. poljedeljski družbi izkušeno kot uspešno sredstvo z zatiranjem vseh parasi-karnih in kriptogamičnih bolezni in žuželk v obče ki okužujejo trte, sadna drevesa in zelenjad.

Navodilo, kako rabiti „Agricol“, na željo poštne prosto.

Milarnica

F. Fenderl i dr. v Trstu.

Via Limitanea št. 1.

Zastop in zaloga na Goriškem pri gosp. Frideriku Primas-u v Gorici, Veliki trg 16, na dvorišču; pri Petru Debelich-u v Kopru in Izoli, v Trstu v drogerijah: Bolle, Via Farneto; Cilla, Ponterosso; Cumar, Via Belvedere; Jellersitz, Barriera vecchia; Mizzan, San Giacomo; Ongaro, Via dell'Orologio; Petrone, Via Giulia in Cumar, Opicina.

Zaloga vina F. Petech-a

Via delle Poste št. 10.

Vina dalmatinska, Istrijska in italijanska iz slo-večih kleti po cenah da se ni bati konkurence, pristna in najboljša kakovosti.

Istrsko fino po gld. 32, in 34 — Dal-matinsko po gld. 30 in 32. — Opollo fin po gld. 34, italijansko po 28 in 32 v vsakej množini v sodčih in buteljkah od litra. Vse prosto na dom v kateremkoli kraju mesta.

NB. Naročbe vzprejemajo se direktno v zalogi po poštah dopisnicah.

ZALOGA POHIŠTVA IN OGLEDAL

Rafaela Italia

TRST — Via Malcanton št. 1 — TRST

Zaloga pohištva za jedilnice, spalnice in sprejemnice, žimice in peresnice, ogledal in železnih blagajn, po cenah, da se ni bati konkurence.

Schivitz & Comp. V Trstu

se dobivajo

stroji vsake vrste in potrebščine k istim. Sesalke in brizgalke vsake vrste. Cevi iz kovin, kavčuka in platna. Medeni in broneni ventili, pipe itd. Orodje za obrtništvo in kmetijstvo. Vse iz prvih tu- in inozemskih tovarn. Nove posode »Emeri« in škropilnice proti peronospori svojega izdelka in druge. Garantiram dobroto vsega blaga. Cene nizke.

Velika zaloga v ulici Zonta številka 5.

Mat. Živic, inženir.

Izdelujem tudi načrte za napravo novih tovarn, mlinov, vodovodov, cest itd. — Moja tvrdka prevzame tudi izvrševanje istih del.

Svetovna kolesa

amerikanski originali

TRIBUNE IN ARENA

odlikovana v vseh državah na kontinentu radi elegancje, točnosti in vstrajanja, prodaja se izključno le pri glavnem zastopniku

ANTONU SKERL V TRSTU,

Via S. Lazzaro št. 6, nasproti palače Salem.

NB. Navadna kolesa prodajajo se proti 2-letni garanciji, ročaj in pritikline po želji kupca.

Mehanična delavnica

za vsakovrstno popravo koles in šivalnih strojev.

CENE ZMERNE.

CENE ZMERNE.

